

Uppföljning av Nackas avfallsplan 2021—2026

Förslag till beslut

Styrelsen föreslås besluta att:

- tillgodogöra sig informationen

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2021 om Nackas avfallsplan 2021—2026. Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål, 16 delmål och 54 åtgärder och följs upp årligen. För varje mål och åtgärd finns en ansvarig nämnd/organisation utpekad. Ansvariga nämnder/organisationer är KS, NTN, MSN, FRN och NVOA.

Uppföljningen visar att två av huvudmålen utvecklas i en positiv riktning, medan målen om att avfall och matsvinn förebyggs samt minskad nedskräpning som tidigare utvecklats i positiv riktning nu bedöms utvecklas i oförändrad riktning. För målet om att förebygga avfall beror det på att mängden grovavfall per invånare har ökat under 2023, p.g.a. ökade mängder trädgårdsavfall. För målet om minskad nedskräpning har andelen som upplever att nedskräpning är ett problem ökat något enligt senaste kundundersökningen för 2023.

Uppföljningen visar vidare att antalet åtgärder för 2023 som bedöms vara genomförda har ökat från 14 till 22 jämfört med 2022. Det gäller bl.a. åtgärderna om att säkerställa utrymmen för sortering av avfall och utveckla och främja möjligheter till att återanvända, låna, hyra, reparera. Vidare är det 25 åtgärder som har påbörjats men som ännu inte är fullt genomförda. Slutligen är det 9 åtgärder som inte har påbörjats, bl.a. åtgärderna om att ställa krav på avfallsförebyggande vid inköp, tillsyn av avfallsförebyggande samt att införa en intern webbaserad bytestjänst för möbler m.m.

Mats Rostö
Verkställande direktör

Jan Setréus
Avfallschef
Avfallsavdelningen

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2021 om Nackas avfallsplan 2021—2026. Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål, 16 delmål och 54 åtgärder och följs upp årligen. För varje mål och åtgärd finns en ansvarig nämnd/organisation utpekad, vilket framgår av avfallsplanens handlingsplan. Ansvariga nämnder/organisationer är NVOA, KS, NTN, MSN och FRN. Detta ärende avser den tredje uppföljningen, som i stort sett har genomförts på samma sätt som de tidigare.

Ärendet

Målen och åtgärderna har följts upp i enlighet med handlingsplanen. Flera av delmålen följs upp genom nyckeltal. För varje delmål har följande symboler använt för en bedömning av utvecklingen:

- positiv utveckling ↗
- varken positiv eller negativ →
- negativ utveckling ↘
- uppgifter saknas, oklart läge ?

För huvudmålen har en sammanvägd bedömning gjorts utifrån delmålens utveckling.

Åtgärderna har följts upp genom att kontakt har tagits med ansvariga för de olika åtgärderna. Varje åtgärd har bedömts utifrån om den är genomförd, pågår eller inte har påbörjats och har getts olika färger:

- Genomförd/del av löpande verksamhet ●
- Pågår/kommer påbörjas under 2023 ●
- Ej påbörjad ●

Resultat - målen

I tabellen nedan presenteras bedömningen för respektive mål och delmål inklusive uppgifter om nyckeltalen. Två av målen utvecklas i en positiv riktning, medan målet om att avfall och matsvinn förebyggs samt minskad nedskräpning som tidigare utvecklats i positiv riktning nu bedöms utvecklas i oförändrad riktning. För målet om att förebygga avfall handlar det om att mängden grovavfall per invånare har ökat under 2023, vilket beror på ökade mängder trädgårdsavfall i form av stormfällda träd och grenar. För målet om minskad nedskräpning visar senaste kundundersökningen att andelen som upplever att nedskräpning är ett problem har ökat något.

För delmålen gäller att utvecklingen är positiv för sju vilket är en nedgång jämfört med 2022 då nio av delmålen bedömdes ha en positiv utveckling (gäller delmålet om att minska grovavfallet och delmålet om att upplevelsen av nedskräpning ska minska). För resterande fyra delmål har en bedömning inte kunnat göras eftersom uppgifter saknas. Det gäller bland annat delmålet om minskad nedskräpning i stadsmiljö. Skräpmätningar ska genomföras vartannat år och en mätning skulle skett under 2023, men den genomfördes inte. Nyckeltalen har även sammanställts i bilaga 2, samt kommer att presenteras på miljöbarometern; nacka.miljobarometern.se.

Tabell 1: Bedömning av utvecklingen för målen

Mål och delmål	Nyckeltal och annan bedömningsgrund	Bedömn utveckling
1. Avfall och matsvinn förebyggs		→
1.1 Mat- och restavfallet från hushåll har minskat med 25 % per invånare	Mat- och restavfall kg/person 2021: 188 2022: 179 2023: 168	↗
1.2 Grovavfallet från hushåll har minskat med 20 % per invånare	Grovavfall kg/person 2021: 104 2022: 82 2023: 84	↘
1.3 Avfallet från kommunalt finansierad verksamhet har minskat med 20 % per heltidsanställd	Nyckeltal saknas. Verksamheterna ska ta fram uppgifter om uppkomna avfallsmängder.	?
Mål 2 God service, tillgänglig insamling och engagerade nackabor		↗
2.1 Nackaborna är nöjda med avfallshanteringen i Nacka och tycker det är viktigt och lätt att sortera ut de olika avfalls-fraktionerna.	Kundundersökning. Nöjdhet hämtning kommunalt avfall vid bostad. 2021: 87% 2022: 87% 2023: 85% Kundundersökning. Nöjdhet besök KLC. 2021: 88% 2022: 90% 2023: 96%	→
2.2 Allt fler hushåll har tillgång till bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper.	Andel (%) förpackningar och returpapper i restavfallet 2021: 27% 2022: ingen uppgift (i.u). ¹ 2023: 28% Antalet flerbostadshushåll med FNI för pappers- och plastförpackningar samt returpapper har ökat med cirka 14 %.	↗
2.3 Det finns plats för att lämna och hämta avfall i sorterade fraktioner i nya bostäder med gemensam avfallslösning	För alla större byggprojekt för bostäder med gemensam avfallslösning finns ytor avsatta för förpackningsinsamling.	↗
2.4 Stationär sopsug ska prövas i stadsbyggnadsprojekt	Avfallsutredning för inre centrala Nacka där sopsug är ett alternativ som har utretts.	→

¹ Plockanalys genomförs vartannat år. Därav inga uppgifter för 2020 och 2022.

Mål 3 Hållbar och säker avfallshandling		↗
3.1 Minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt genom rötning så att växtnäring och biogas tas tillvara.	Insamlat matavfall som behandlas biologiskt. 2021: 33% 2022: 35 % 2023: 41 %	↗
3.2 Minst 40 procent av grovavfallet materialåtervinns.	Materialåtervinning grovavfall 2020: 24% 2021–2023: Indikatorn går ej beräkna.	?
3.3 Mängden farligt avfall i hushållens restavfall har minskat med 50 procent.	2021: 0,4% 2022: i.u. ² 2023: 0,4%	→
3.4 Alla kommunalt finansierade verksamheter sorterar sitt avfall.	Allt fler verksamheter sorterar avfallet i alla fraktioner. Problem att utrymme saknas för fullständig sortering.	↗
3.5 Avfall från bygg- och rivningsverksamhet hanteras resurseffektivt och samordnat för att minska miljöpåverkan och transporter.	Sammanställning över hur bygg- och rivningsavfallet hanteras saknas.	?
3.6 Alla kommunala avfallstransporter drivs med förnyelsebara bränslen.	Genomförd för transporter av hushållens avfall.	↗
3.7 Minst två av de högst prioriterade nedlagda deponierna har utretts och riskvärderats med avseende på läckage och påverkan på grund- och ytvatten.	Kommunen förbereder utredning av Kärrdalen, Bullarsjön och Skogsö västra (ev. även östra) under 2024. Även Bootippen är under utredning i vattenverksamhetsärende.	↗
Mål 4 Minskad nedskräpning		→
4.1 Nedskräpningen i stadsmiljö har minskat med 30 procent.	Antal skräp/10m ² i stadsmiljö: 2021: 3,9 2022&2023: Ingen mätning genomförd.	?
4.2 Allt fler upplever att nedskräpningen minskar.	Kundundersökn. Andel som upplever att nedskräpning är ett problem 2021: 36% 2022: 32% 2023: 34%	→

Resultat - Åtgärderna

Uppföljningen för 2023 visar att jämfört med 2022 så har antalet åtgärder som har genomförts eller är del av löpande verksamhet ökat från 16 till 22 åtgärder. Antalet ej påbörjade har minskat från 10 till 9. Resterande 25 åtgärder pågår eller ska påbörjas under 2024.

² Plockanalys genomförs vartannat år. Därav inga uppgifter för 2020 och 2022.

I bilaga 1 redovisas en bedömning av alla åtgärderna med en kommentar om läget. Bedömningen av åtgärderna presenteras även på miljöbarometern; nacka.miljobarometern.se. Bedömningen uppdelat på ansvarig nämnd redovisas i tabellen nedan.

Tabell: Bedömning av genomförda åtgärder år 2023. Siffror i parentes avser år 2022.

Åtgärdsbedömning	NVOA	KS	NTN	MSN	FRN	Totalt
Genomförd ●	15 (11)	3 (0)	4 (3)	0	0	22 (14)
Påbörjad ●	10 (14)	8 (11)	5 (5)	2 (2)	0	25 (30)
Ej påbörjad ●	0 (0)	5 (5)	0 (1)	3 (3)	1 (1)	9 (10)
Totala antalet åtgärder per nämnd/bolag	25	16	9	5	1	

Genomförda åtgärder

För 2023 är det följande åtgärder som jämfört med 2022 nu bedöms vara genomförda eller blivit del av löpande verksamhet.

- 4. Utredda och ev. införa insamling av byggmaterial för återanvändning på kretsloppscentralerna (NVOA)
- 6. Utveckla och främja möjligheter till att återanvända, låna, hyra, reparera i samverkan med bostadsföretag och aktörer i näringsliv och civilsamhälle (NVOA)
- 21. Informera fastighetsägare till flerbostadshus om möjligheter att införa bostadsnära insamling av förpackningar. (NVOA)
- 22. Genomföra avfallsutredningar i relevanta stadsbyggnadsprojekt. (KS)
- 23. Ställ krav på utrymmen för avfallshantering och avfallsförebyggande vid markanvisning och tecknande av exploateringsavtal. (KS)
- 27. Insatser för att öka anslutning till matavfallsinsamling genom fortsatt information och miljöstyrande avfallstaxa. (NVOA)
- 37. Vid byggentreprenader och markanvisningar ställa krav på att förebygga avfall och att hantera avfallet enl. Byggföretagens Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning. (KS)
- 51. Öka kommunens städinsatser genom personal som plockar året runt där behovet är som störst. (NTN)

En förklaring till att åtgärderna 4 och 6 är genomförda är Nacka vatten och avfalls tydliga fokus på cirkulär ekonomi. I den cirkulära hubben i Nacka Forum har 22 aktiviteter genomförts under 2023 såsom utställning av cirkulär kontorsinredning, sportbyte med Järla IF, klädbytarträff med Forumbiblioteken, Re:designutställning med Designgymnasiet, Earth Hour med kommunen samt temadagar om hållbar textil och matsvinn. Totalt hade hubben 50 000 besökare under 2023.

Vad det gäller genomförandet av åtgärderna 21-23 så är det till stora delar resultat av arbetet med att förbereda inför övertagandet av förpackningsinsamlingen från årsskiftet och införandet av fastighetsnära insamling från 1 jan 2027.

Genomförandet av åtgärd 37 om bygg- och rivningsavfall bedöms vara följderna av kommunens satsning på hållbarhet i stadsbyggnadsprocessen. Exempelvis avser fastighetsenheten att öka andelen återbruk i sina byggprojekt och har ansökt om medlemskap i CCBUILD (Centrum för Cirkulärt Byggnade). I Henriksdalsbackens markanvisning ställdes krav på klimatpåverkan i byggnadens livscykel vilket sannolikt kommer att driva cirkulära åtgärder såsom återbruk.

Påbörjade åtgärder

Vad gäller åtgärden att förebygga avfall i kommunalt finansierade verksamheter så har förskolor och skolor inom den kommunala produktionen fortsatt att mäta matsvinnet. Mätningen från hösten 2023 visade en minskning med 8 % av matsvinnet per ätande jämfört med baslinjemätningen 2022. Hur arbetet med att minska matsvinnet i de privata skolorna genomförs är oklart. Det behöver undersökas och påbörjas.

Pilotprojektet för att minska avfall vid två äldreboenden avslutades i november 2023. Danvikshems äldreboende minskade matavfallet med 25 procent. Minskad användning av engångsunderlägg och engångshaklappar minskade inköpskostnaderna med drygt 30 procent. På Sjötäppan seniorcenter uppmättes en halvering av restavfallet och åtgärder för minskat matsvinn resulterade i att mängden inköpta livsmedel minskade med 20 procent och kostnaderna minskade med 8 procent. Under 2024 kommer övriga tre äldreboenden inom kommunal produktion mäta matsvinnet och ta fram åtgärder för att minska svinnet.

Ej genomförda åtgärder

Följande åtgärder bedöms ej vara genomförda.

- 8. Etablera Fritidsbank
- 10. Införa intern webbaserad bytestjänst för möbler och annan utrustning.
- 11. Ta fram vägledning för återanvändning i stadshuset och i kommunal produktion.
- 12. Ta fram riktlinjer/krav för avfallsförebyggande för olika inköpskategorier.
- 13. Möjliggöra styrning mot val som främjar avfallsförebyggande vid e-handel.
- 39. Samordna insamling av byggavfall från olika projekt.
- 14. Använda miljötillsyn och information som styrmedel för att förebygga avfall.
- 34. Tillsyn av insamling av elavfall i butiker.
- 40. Tillsyn av avfallshanteringen vid bygg- och rivningsverksamhet (genomfördes dock under 2021)

Vad gäller åtgärd 8 så finns det en motion om att utreda och etablera en Fritidsbank i Nacka. Ärendet bereds av Kultur- och fritidsenheten och kommer att besvaras av KF under våren 2024. Även Valfärd samhällsservice utreder frågan som del i projekt att öka spontanidrotten med fokus på Fisksätra.

För åtgärderna 10 och 11 om återanvändning finns det olika bedömning om behovet. Kundenserviceenheten bedömer att det inte finns någon direkt efterfrågan på en webbaserad bytestjänst medan Välfärd skola ser en nytta av en sådan tjänst.

Åtgärderna om att ställa krav på avfallsförebyggande vid inköp (12-13) lyftes på workshopen den 19 september om miljöfrågor i kommunens upphandlingar som inköpsenheten bjöd in till. Det är oklart hur frågan tas vidare.

Vad det gäller tillsynsåtgärderna så har resurserna varit begränsade då verksamheten inte fått några tillskott de senaste 10 åren vilket inneburit att tillsynen har varit fokuserad på verksamheter som betalar årsavgift. Förra året fick vi enheten dock medel för att utöka med fyra inspektörer.

Ärendets beredning

Nacka vatten och avfall följer upp avfallsplanen på uppdrag av Natur- och trafiknämnden och redovisas på Natur- och trafiknämnden den 23 april. Därefter kommer ärendet att översändas som ett informationsärende till övriga nämnder/bolag dvs KS, MSN, FRN och NVOA.

Bolagets analys och bedömning

Arbetet med avfallsplanen går i rätt riktning. För 2023 är det ytterligare 8 åtgärder som bedöms vara genomförda jämfört med 2022 (ökat från 14 till 22). Fyra av dessa har NVOA ansvar för. Att dessa åtgärder bedöms vara genomförda är resultatet av NVOA:s tydliga fokus på cirkulär ekonomi och det omfattande arbetet som genomförts inför övertagandet av förpackningsinsamlingen. Totalt har NVOA genomfört 60 % av sina åtgärder och för resterande åtgärder gäller att de är påbörjade.

Uppföljning av målen visar inte på en riktigt lika positiv utveckling trots att antalet genomförda åtgärder har ökat. Två av huvudmålen som för 2022 bedömdes gå i positiv riktning bedömdes för 2023 gå i oförändrad riktning. För mål 1 om förebyggande av avfall berodde det på att trädgårdsavfallet ökat p.g.a. många nedfallna träd, vilket är en faktor som ej går att påverka.

Vidare kan konstateras att för fyra av delmålen har en bedömning av utvecklingen inte kunnat göras då information/mätningar saknats. Inför nästa års uppföljning finns behov av att ta fram denna information alternativt se över nyckeltalen/metoden för bedömning av dessa delmål.

Påverkan på barn/Konsekvenser för barn

Den kommunala avfallsplanen syftar till att minska avfallets mängd och farlighet och att bättre ta vara på resurserna i avfallet. Det bidrar till att vi ska kunna nå det övergripande målet för miljöpolitiken om att lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta.

Bilaga 1	Uppföljning av åtgärderna
Bilaga 2	Nyckeltal

BILAGA 1 Uppföljning av åtgärderna

Nr	Åtgärd	Nämnd	Bedömning 2023	Kommentar 2023
1	1. Informera och engagera hushållen om hur de kan minska avfallsmängderna och matsvinnet.	NVOA	Påbörjad	Information om avfallsförebyggande sker löpande på webben, genom sociala medier och i nyhetsbrev till BRF:er och enbostadshus. Den 29 september-1 oktober genomfördes en matsvinnaktivitet i cirkulära hubben tillsammans med kommunen och företag där förebyggande exempel lyftes och där besökare fick testa tyngden av sitt matsvinn. Vidare har aktiviteter genomförts i den cirkulära hubben i Nacka Forum. Det är en plats där Nacka vatten och avfall möjliggör för cirkulär utveckling i samverkan med andra. En plats för inspirerande event, utställningar och aktiviteter med fokus på att dela, byta, låna, laga och lära. Se vidare åtgärd 6.
2	2. Samverka med livsmedelsbutiker och restauranger för minskat matsvinn.	NVOA	Påbörjad	Temadagar All in mot matsvinn genomfördes 29 september – 30 september i den cirkulära hubben i Nacka Forum med följande aktiviteter: - Nacka Spis bjöd på svinntips. - Nacka Kommuns koststrateg berättade om arbetet i kommunen samt bjöd in barnen till en interaktiv sagostund på temat matsvinn och pyssel. - Nacka Vatten och avfall bjöd in till kompetenshöjande quiz om matsvinn och bjöd på svinnsmart fika.

3	3. Öka insamling och utsortering av grovavfall till återanvändning.	NVOA	Genomförd	<p>Vid kommunens tre kretsloppscentraler samverkar NVOA med återbruksaktörer som ansvarar för omhändertagande av det återbruksmaterial som besökarna lämnar in. Totalt tog aktörerna emot 180 ton återbruksmaterial under 2023 (exkl textil). Materialet säljs antingen som second hand i Sverige, skänks som välgörenhet eller återbrukas utomlands. En del av det material som inte kan säljas sorteras ut till skolor och förskolor i Nacka, se åtgärd 5.</p> <p>Inlämning av återbruk sker även vid den mobila kretsloppscentralen som står på olika platser i Nacka under ett antal helger. Den har två olika utföranden. Den ena är Mobil KLC Mini som utgörs av två lastbilar och stannar en timme på varje plats. Den andra är Mobil KLC Maxi som stannar på samma plats under en hel dag. På mobil KLC Maxi sker även utlämning av återbruk. Under 2023 lämnades ca 2600 prylar ut, såsom leksaker, böcker och husgeråd.</p> <p>Samverkan sker även med cykelreparatörer vid Östervik och Boo kretsloppscentraler. De reparerar och säljer cyklar som är trasiga.</p>
4	4. Utreda och ev. införa insamling av byggmaterial för återanvändning på kretsloppscentralerna	NVOA	Genomförd	<p>Ett pilotprojekt för återbruk av byggmaterial från Östervik och Boo kretsloppscentraler har pågått under 2023. Det insamlade materialet har Beijer Byggmaterial sålt vidare som återbruk och kunnat undersöka efterfrågan av olika fraktioner. Beijer byggmaterial har testat nya fraktioner och en rutin har tagits fram för hur samverkan ska formaliseras. Insamlat osäljbart byggmaterial har även återbrukats av skolor och förskolor i utbildningssyfte bland annat i hållbar utmaning.</p>
5	5. Tillhandahålla återbrukat material från kretsloppscentralerna till förskolor och skolor	NVOA	Genomförs kontinuerligt	<p>Återbruksmaterial från kretsloppscentralerna har lämnats ut till förskolor och skolor vid fyra tillfällen. Lindra och Myrorra levererar återbruksmaterialet till utlämningsplatsen hos NVOA i Finntorp. Även Puttis rackartyg bidragit med överblivet återbruk och Youth&Care levererar försorterade böcker från Boo kretsloppscentral. Aktiviteten är mycket uppskattad med ett 30-tal skolor och förskolor som kommer vid varje tillfälle.</p>

6	6. Utveckla och främja möjligheter till att återanvända, låna, hyra, reparera i samverkan med bostadsföretag och aktörer i näringsliv och civilsamhälle	NVOA	Genomförd	<p>Under 2023 har fokus varit på den cirkulära hubben i Nacka Forum. Det är en plats där Nacka vatten och avfall möjliggör för cirkulär utveckling i samverkan med andra. En plats för inspirerande event, utställningar och aktiviteter med fokus på att dela, byta, låna, laga och lära. Under 2023 genomfördes 22 aktiviteter i hubben såsom utställning av cirkulär kontorsinredning, sportbyte med Järla IF, klädbytarträff med Forumbiblioteken, Re:designutställning med Designgymnasiet, Earth Hour med kommunen samt temadagar om hållbar textil och matsvinn. Totalt hade hubben 50 000 besökare under 2023. Medborgarundersökning visar att 58 % styr sin konsumtion mot ökad återanvändning. Nacka vatten och avfall har vidare anordnat två möten med Nacka återbruksnätverk, ett nätverk där företag och organisationer inom cirkulär ekonomi och återbruk deltar. Medlemmarna deltog också i flera av aktiviteterna i hubben.</p> <p>Nacka vatten och avfall medverkar i ett nationellt projekt Use:Reuse tillsammans med IVL, köpcentrum, återbruksaktörer, avfallsbolag och kommuner för att ringa in framtidens hållbara och cirkulära handel.</p> <p>Årets Cirkulativ, ett nytt pris har instiftats i samarbete mellan Nacka vatten och avfall, Företagarna Nacka Värmdö och Nacka kommun. Det delades ut för första gången på Nacka företagarräff i februari 2024.</p>
7	7. Öka insamlingen av textil till återanvändning	NVOA	Genomförd	<p>Insamling av textil till återanvändning och materialåtervinning sker i samverkan med ideella organisationer som har insamlingsbehållare på 57 platser i kommunen. Insamling finns på kretsloppscentralerna och i anslutning till flertalet av återvinningsstationerna. Under 2023 samlades 408 ton textil in i Nacka.</p>
8	8. Etablera fritidsbank.	FRN	Ej påbörjad	<p>Motion om att utreda och etablera en Fritidsbank i Nacka har lämnats. Ärendet bereds av Kultur- och fritidsenheten och kommer att besvaras av KF under våren 2024.</p>

9	9. Arbeta med att förebygga avfall och minska matsvinnet i stadshuset och kommunalt finansierade verksamheter.	KS	Påbörjad	<p>Förskolor och skolor inom den kommunala produktionen fortsätter att mäta matsvinnet. Mätningen från hösten 2023 visade en minskning med 8% av matsvinnet per ätande jämfört med baslinjemätningen 2022. Dock saknas mätning från många enheter. Under 2024 planeras två matsvinnsmätningar för samtliga enheter från lunchen under minst 5 sammanhängande dagar. På frågan om någon åtgärd kopplat till avfallsminimering (tex matsvinnsminskning) planeras under 2024 svarade 27 enheter att de arbetar kontinuerligt med att minska matsvinnet och att det arbetet fortsätter under 2024.</p> <p>Piloprojekt för att minska avfall vid två äldreboenden i kommunen avslutades i november 2023. Avfallet och matsvinnet vägdes i början och i slutet av projektet och åtgärder för att minska matsvinn, engångsartiklar och inkontinensskydd har genomförts. På Sjötäppan seniorcenter uppmättes en halvering av restavfallet och åtgärder för minskat matsvinn resulterade i att mängden inköpta livsmedel minskade med 20 procent och kostnaderna minskade med 8 procent. Danvikshems äldreboende minskade matavfallet med 20 procent. Minskad användning av engångsunderlägg och engångshaklappar minskade inköpskostnaderna med drygt 30 %. Under 2024 kommer övriga tre äldreboenden inom kommunal produktion arbeta med att minska avfallet utifrån erfarenheterna från pilotprojektet.</p>
10	10. Införa intern webbaserad bytestjänst för möbler och annan utrustning.	KS	Ej påbörjad	Olika delar av kommunen har olika uppfattningar av behovet av en webbaserad bytestjänst för möbler och annan utrustning. Skolorna och förskolorna ser ett behov men har svårt att driva frågan pga tidsbrist. Kundserviceenheten och verksamheterna inom Valfärd samhällsservicer är mer tveksamma till om det behövs.
11	11. Ta fram vägledning för återanvändning i stadshuset och i kommunal produktion.	KS	Ej påbörjad	Ingen vägledning har tagits fram. Kundserviceenheten lyfter fram att de jobbar aktivt med återbruk genom Rekomo och har informerat verksamheterna om tjänsten. De brukar påminna verksamheterna vid vid lokalanpassningar och ommöblering.
12	12. Ta fram riktlinjer/krav för avfallsförebyggande för olika inköpskategorier.	KS	Ej påbörjad	Kundserviceenheten planerar ersätta engångsartiklar i matsalen. Frågan om att minska användningen av engångsmaterial lyfts på referensmöten vid kommunens upphandlingar samt i kontakt med inköpscentraler tex Adda och Stic.

13	13. Möjliggöra styrning mot val som främjar avfallsförebyggande vid e-handel.	KS	Ej påbörjad	Med kommunens e-handelssystem går det inte att filtrera ut produkter och tjänster som bidrar till avfallsförebyggande.
14	14. Använda miljötillsyn och information som styrmedel för att förebygga avfall och minska matsvinnet.	MSN	Ej påbörjad	Ingen tillsyn för att förebygga avfall eller minska matsvinn har bedrivits.
15	15. Utforma avfallstaxan så att den styr mot avfallsminskning.	NVOA	Påbörjad	Differentierad taxa för olika kärlstorlekar
16	16. Samarbeta med närliggande kommuner.	NVOA	Genomförd	Nacka har samarbetat med Tyresö och Värmdö kring insamling av returpapper och biologisk behandling av matavfall, samt kring införandet av kommunalt ansvar för insamling av förpackningsavfall. Gemensam upphandling av tömningsentreprenör för återvinningsstationerna har genomförts. För insamling av förpackningsavfall från flerbostadshus har Nacka och Tyresö genomfört en tjänstekoncessionsupphandling.
17	17. Information om sortering och återkoppling av miljönyttan samt uppföljning genom attitydundersökningar.	NVOA	Genomförd	Nyhetsbrev till BRF:er skickas cirka fyra gånger per år. Under 2023 har nyhetsbrevet utökats till att även omfatta enbostadshus. Den årliga attitydundersökningen har genomförts. Information om sortering och återkoppling av miljönyttan har vidare skett via återkommande inlägg på sociala media.
18	18. Utveckla avfallstjänsterna så att de är kundanpassade, tillgängliga och utförs med hög kvalitet, bland annat genom digitala tjänster	NVOA	Genomförd	Under hösten 2023 genomförde Nacka vatten och avfall vidare en kunddialog och workshop med ett antal villaägareföreningar som legat till grund för beslut om systemval för insamlingslösning för förpackningar.

19	19. Nacka vatten och avfall, entreprenörer, kommunen och fastighetsägare arbetar tillsammans för att avfallsutrymmen är trygga och tillgängliga både för användare och utförare.	NVOA	Genomförd	Löpande arbete, särskilt fokus vid nybyggnation. NVOA genomförde under hösten 2023 en workshop med kommunen med fokus på förpackningsinsamling och nya regler.
20	20. Samarbeta aktivt med insamlingssystem för förpackningsavfall.	NVOA	Genomförd	I januari 2024 tog Nacka vatten och avfall över ansvaret för insamlingar och förpackningar från hushållen i Nacka. Har drivit som ett projekt med styrgrupp från både NVOA och kommunen.
21	21. Informera fastighetsägare till flerbostadshus om möjligheter att införa bostadsnära insamling av förpackningar.	NVOA	Genomförd	Under 2023 har en rad kommunikationsinsatser genomförts, inför övertagande 1/1 2024. Nyhetsbrev till BRF:er skickas cirka fyra gånger per år. Vi har vidare gått ut med information via webben, brevtskick osv.
22	22. Genomföra avfallsutredningar i relevanta stadsbyggnadsprojekt.	KS	Genomförd	Avfallsutredningar har genomförts för inre centrala Nacka, Hantverkshuset i Orminge och Tryckluftsfabriken i Sickla. Miljöutskottet yttrar sig över detaljplaner.
23	23. Ställ krav på utrymmen för avfallshantering och avfallsförebyggande vid markanvisning och tecknande av exploateringsavtal.	KS	Genomförd	I exploateringsavtal och markgenomförandeavtal har miljökontrakt lagts till som bilaga där det ställs krav på att det ska finnas tillräckliga utrymmen för avfallshantering. Enligt mallen för miljökontrakt ska det finnas utrymmen och platser för att de boende ska kunna förvara och lämna avfall i sorterade fraktioner. De fraktioner som avses är mat- och restavfall och alla typer av förpackningar och returpapper samt smått elavfall, batterier och ljuskällor, textil, samt för grovavfall och återbruk.
24	24. Samlad planering mellan bostadsprojekten för att samordna infrastrukturen för avfall.	KS	Påbörjad	Ett utvecklingsområde för kommunen, fungerar inte så bra idag. Önskvärt med fördjupad områdesplanering. För centrala Nacka pågår övergripande planering. Men också behov kontinuerlig övergripande planering. Plansamordnare bör ha den rollen. Viktigt att avfallsutredningen utgår från avfallsinsamling i angränsande områden för att få till mer enhetlig insamling

25	25. Tydliggöra ansvar för drift och investering av stationär sopsug.	KS	Påbörjad	NVOAs styrelse har beslutat om huvudmannaskap. Avfallsutredning har genomförts för inre centrala Nacka där sopsug var ett av alternativen som redovisades.
26	26. Utred källsortering i offentliga papperskorgar	NTN	Påbörjad	Utredning genomförd 2021 och den kommer ses över inför införandet 2025-2026. I senaste upphandling av entreprenörer ingår att de ska kunna tömma källsorterande papperskorgar. Behov starta en projekgrupp.
27	27. Insatser för att öka anslutning till matavfallsinsamling genom fortsatt information och miljöstyrande avfallstaxa.	NVOA	Genomförd	Nacka vatten och avfall har ansökt och beviljats dispens från det obligatoriska kravet från 1 januari 2024 om att sortera matavfall. Argumentet för dispens är att för enbostadshus kunna samordna den obligatoriska matavfallssorteringen med införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar. För flerbostadshus pågår dock arbete med att få fler att börja matavfallssortera. Flerbostadshus har kontaktats och antalet anslutna matavfallskunder ökar stadigt.
28	28. Öka utsortering av matavfall hos befintliga matavfallskunder.	NVOA	Påbörjad	Från 1 januari 2023 debiteras kunder som sorterar matavfallet på fel sätt en felsorteringsavgift. Trots införande av felsorteringsavgift och fler anslutna kunder så minskade de insamlade matavfallsmängderna under 2023. Det kan bero på att hushållen slänger mindre mat.
29	29. Etablera en permanent kretsloppscentral.	NVOA	Påbörjad	Upphandling av konsultutredning för val av plats har förberetts och kommer gå ut 2024.
30	30. Förbättra servicen för grovavfall inkl bygg- och rivningsavfall och sortera ut fler materialslag till materialåtervinning.	NVOA	Genomförd	Under 2023 har insamling av planglas, sträckfilm och mineraliskt avfall införts, vilket är en del av det utökade ansvaret för bygg- och rivningsavfall. Vidare har ett samarbete påbörjats med Svenska träskyddsföreningen för separering av ickefarligt respektive farligt impregnerat trä. Avsikten är att kunna klassa om den ickefarliga impregnerade träfraktionen.
31	31. Utredda möjligheter till att lämna grovavfall på valfri kretsloppscentral inom Stockholms län.	NVOA	Påbörjad	Vilande
32	32. Förbättra servicen för insamling av farligt avfall.	NVOA	Påbörjad	Under 2023 har antalet turer och antalet platser med mobila KLC utökats vilket förbättrar servicen för inlämningen av farligt avfall. Vidare har nytt abonnemang för insamling av smått elavfall införts.

33	33. Öka informationen till hushållen om vad som är farligt avfall och hur det ska hanteras.	NVOA	Påbörjad	Nacka vatten och avfall informerar löpande om avfallssortering . Nyhetsbrev till BRF:er skickas cirka fyra gånger per år. Under 2023 har nyhetsbrevet utökats till att även omfatta enbostadshus. Information om sortering har vidare skett via återkommande inlägg på sociala media.
34	34. Tillsyn av insamling av elavfall i butiker.	MSN	Ej påbörjad	Ingen tillsyn över insamling av elavfall i butiker har bedrivits.
35	35. Inför fullständig sortering av avfall i alla verksamheter i kommunal produktion.	KS	Påbörjad	För verksamheter inom Valfärd samhällsservice verksamheter (äldreomsorg, fritidsgårdar, gruppboistäder) sorterar 85% avfallet i samtliga avfallsfraktioner. För de kommunala förskolorna och skolorna är det 49 % som sorterar samtliga fraktioner. Drygt hälften av de som inte sorterar alla fraktioner anger att det beror på platsbrist i avfallsutrymmena. Behov kommunikation och kompetenshöjande insatser inom skolan. Vad det gäller källsortering i stadshuset (lounger, skrivrum samt återvinningsrummet utanför stadshuset) kommer den att ses över under 2024-2026. Kundenserviceenheten kommer vidare gå ut med information till verksamheterna.
36	36. Arbeta strategiskt för lokal hantering och återvinning av massor och utse ansvariga.	KS	Påbörjad	Enligt den strategi för masshantering som kommunen tog fram under 2022 så bör massor hanteras där de uppstår. Det finns ingen resurs för samordning vilket innebär att respektive projekt har ansvaret för att ta fram massbalans och se över sitt behov av logistikcenter. För sydöstra Boo kommer ett så kallat logistikcenter att inrättas. För större infrastrukturprojekt inom regionen, tex tunnelbanan, handlar det om större ytor där inriktningen är fortsatt samarbete med Kovik.

37	37. Vid byggtreprenader och markanvisningar ställa krav på att förebygga avfall och att hantera avfallet enl. Byggföretagens Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning.	KS	Genomförd	<p>Fastighetsenheten ställer i sina byggprojekt krav på att entreprenören ska ta fram en avfallshanteringsplan i ambition med Nacka kommuns Avfallsplan 2021-2026. Den fastslås med beställaren på första byggmötet. Planen skall vara tydlig och kommunicerad till alla medarbetare och underentreprenörer som arbetar på arbetsplatsen. Entreprenören ska källsortera avfall utifrån olika typer i separata kärl i syfte att minska andelen blandat avfall, avfall till deponi och brännbart avfall till <30% av det totala avfallet.</p> <p>Fastighetsenheten avser att öka andelen återbruk i sina byggprojekt och har gått med i CCBuild (Centrum för Cirkulärt Byggande)1. Syftet är att bygga upp kunskap och öka förmågan att jobba cirkulärt bland annat genom deras inventeringsapp och den digitala marknadsplatsen för återbruk där det går att söka efter material och varor till kommande projekt.</p> <p>I exploateringsavtal och markgenomförandeavtal har miljökontrakt lagts till som bilaga där det ställs krav på avfallshandling enligt byggindustrins resurs- och avfalls riktlinjer.</p> <p>Det pågår också utveckling av krav i markanvisning. Ett exempel är kommande markanvisning i Henriksdalsbacken där det föreslås att krav ska ställas på minskad klimatpåverkan över hela byggnadens livscykel vilket sannolikt kommer att driva cirkulära åtgärder såsom återbruk.</p>
38	38. Kontrollera och följa upp att kraven på avfallshandling i byggtreprenaderna efterlevs inom projekten.	KS	Påbörjad	<p>I Fastighetsenhetens projekt följer entreprenören upp avfallshandlingen där statistik kan hämtas. Det följs upp på byggmötena.</p> <p>Miljökontrakten som är en avtalsbilaga till exploateringsavtal och markgenomförandeavtal följs upp av kommunens miljösamordnare tillsammans med respektive projektledare och är ett arbete som håller på att startas upp. Handlingen av avfall i olika fraktioner under byggskedet följs upp men det görs ingen sammanställning över hanterade mängder.</p>
39	39. Samordna insamling av byggavfall från olika projekt, lokala platser för insamling av byggavfall	KS	Ej påbörjad	<p>Fastighetsenheten ställer inga krav på samordnad insamling av byggavfall i deras avtal med entreprenörer då projekten är utspridda geografiskt.</p>

40	40. Tillsyn av avfallshanteringen vid bygg- och rivningsverksamhet	MSN	Ej genomförts.	Denna tillsyn har inte kunnat prioriteras under 2023.
41	41. Köpa in och upphandla fordon för avfallstransporter som uppfyller senaste miljöklassning	NVOA, KS	Påbörjad	Genomfört för transporter av hushållens avfall. Vad gäller kommunens större transportupphandlingar ställs krav utifrån vad som anges åtgärdsplanen i fossilfritt 2030.
42	42. Ställa krav på förnyelsebara bränslen vid inköp och upphandling av avfallstransporter.	NVOA, KS	Påbörjad	Upphandlat insamling av förpackningar från flerbostadhus och ÄVS. Kravställt på fossilfri drift.
43	43. Prioritera tillsyn av nedlagda deponier och ställa krav på att ansvariga utreder och riskvärderar.	MSN	Påbörjad	Under 2022 gjordes stickprover på vatten från flera deponiområden och slutsatsen var att Kärrdalsdeponin behöver utredas närmare. Det finns även frågor kring Skogsö-deponierna. Under 2023 förbereddes föreläggande för utredning av Kärrdalsdeponin, men innan det skickades så meddelade markgruppen att kommunen förbereder utredning av Kärrdalen, Bullarsjön och Skogsö västra (ev. även östra) under 2024. Tillsynen avvaktar därför med föreläggande, men ger input till projektet och följer utfallet under 2024. Även Bootippen är under utredning i vattenverksamhetsärende, som även berör kommande sluttäckning. Ligger för närvarande hos mark- och miljödomstolen.
44	44. Genomföra regelbundna plockanalyser av kommunalt avfall.	NVOA	Genomförd	Plockanalys genomfördes under en vecka i oktober 2023 då innehållet i avfallet från enbostadshus och flerbostadshus undersöktes. Analysen visade bl.a. att mängden matavfall per hushåll har minskat jämfört med den tidigare plockanalysen år 2021. Däremot ökade mängden tidningar och förpackningar från enbostadshusen, medan de minskade något i avfallet från flerbostadshusen.
45	45. Tillsyn av hantering av avfall hos verksamhetsutövare och fastighetsägare.	MSN	Påbörjad	Kommunens tillsyn har varit dimensionerad för återkommande tillsyn på samma verksamheter, vilka är förhållande få. Det är B- och C-verksamheter samt skolor och förskolor, samt ett fåtal verksamheter inom förvård och microneedling (stickande/skärande verksamheter). De har tillsynats med 1-3 års intervall. De senaste åren har
46	46. Införa kommunal insamling av returpapper.	NVOA	Genomförd	Kommunen har tagit över insamlingen som fortsatt sker vid ÄVS:er och fastighetsnära i flerbostadshus som upphandlat den tjänsten.

47	47. Informera och kommunicera med allmänheten om skräpets farlighet, miljöpåverkan och kostnader för nedskräpning och illegal tippning.	NTN	Genomförs löpande	Information på webben och i nyhetsbrev inför övertagande av ÅVS med uppmaning att undvika nedskräpning genom att platta ihop förpackningarna och aldrig lämna avfall utanför behållarna.
48	48. Engagera skolelever, föreningar, företag, kommunen och allmänheten i städaktiviteter och städevenemang.	NTN	Genomförs löpande	Under våren 2023 deltog över 6000 barn och unga i skolor och förskolor ifrån Nacka i Håll Sverige Rents Skräpplockardagar. Vidare deltog skolklasser och ungdomsföreningar i kommunens naturstädning vår och höst. Fyra städinsatser har genomförts tillsammans med Städa Sverige då föreningar städar längs vägar. I Velamsund, Långsjön och Nyckelviken har s.k. ploggingstationer funnits uppsatta där joggare kunnat slänga sitt skräp. Påsar fylls på kontinuerligt så bedömningen är att den används. Dessutom deltog 1726 Nackabor i Håll Sverige Rents nationella kampanj Hela Sverige plockar skräp. 1726 st anmälda i Nacka. Varje deltagare plockade i snitt 1,75 kg skräp.
49	49. Utredda möjligheter att ställa miljökrav i samband med markupplåtelse för event.	NTN	Genomförd	Krav på källsortering vid större event och caféverksamhet infördes under 2022.
50	50. Ta fram ett program för att minska nedskräpning av fimpas.	NTN	Påbörjad	Under 2023 genomfördes kampanjen Fimpfritt på tolv olika platser i Nacka. Feriearbetare delade ut 128 fimpaskoppar och pratade med totalt 190 personer.
51	51. Öka kommunens städinsatser genom personal som plockar året runt där behovet är som störst.	NTN	Genomförs löpande	Sedan 2023 finns nytt renhållnings- och parkavtal som ger mer flexibilitet med olika prioriteringar på papperskorgar och städområden. Områden som saknar städning genom avtal städas antingen av entreprenörer genom extrabeställning eller via samarbete med Städa Sverige. Underlag för infartparkeringar som tidigare inte haft en underhållsplan har tagits fram och städas. Under 2024 kommer städning kring återvinningsstationer prioriteras till följd av kommunens nya ansvar för förpackningsinsamlingen..
52	52. Öka kommunens städinsatser längs kuster och sjöar.	NTN	Påbörjad	Städning av kuststräckor, 3716 kg skräp samlades in. Bidrag från Naturvårdsverket, utfört till största del av ferieungdomar.

53	53. Genomföra skräpmätningar, attitydundersökningar och följa upp kostnader för nedskräpning.	NTN	Påbörjad	Skräpmätningar ska genomföras vartannat år, vilket dock inte genomfördes under 2023. Den årliga kundundersökningen om avfall har genomförts. Något fler uppger att de upplever att nedskräpning är ett problem jämfört med föregående år.
54	54. Ta fram en utredning för att identifiera källorna till marin nedskräpning och föreslå åtgärder.	NTN	Påbörjad	Ännu ej påbörjad. Däremot sker skräpdykning av frivilliga dykare/dyckklubbar som en del i projektet "Städa Mälaren". De samlar upp skräp på bottenarna och lägger upp på anvisade platser av kommunen. Under 2024 kommer bottenscanning genom dykning ske av bottenarna kring Nyckelviken, Lännerstasundet, Saltsjöbaden och sträckan mellan Danviksstrand och Nacka strand. Konstgräsplaner, granulat byts ut till sand. Vallar/filter kring planerna. Tillsyn bedrivits. Kultur och fritid och idrottsdriften jobbat med frågan. Behov skaka av kläder innan dusch.

Bilaga 2. Tabell nyckeltal

Nyckeltal	Nacka 2019	Nacka 2020	Nacka 2021	Nacka 2022	Nacka 2023	Nacka 2026	Plats jfr-kommuner 2022	Plats jfr-kommuner 2023	Plats i landet 2022	Plats i landet 2023
Mängd insamlat mat- och restavfall (kg/person)	195	186	188	179	168	163	2	2	46%	31%
Mängd grovavfall/person (kg/person)	107	122	104	82	84	85,6	6	6	19%	15%
Nöjdhet hämtn. kommunalt avfall vid bostad (%)	91	85	87	87	85	94	5	5	51%	67%
Nöjdhet besök ÅVC (%)	89	91	88	90	93	94	1	1	40%	20%
Andel förpackningar och returpapper, totalt, i restavfall (%)	39	i.u.	26,5	i.u.	28	25	i.u.	1	i.u.	61%
Andel textil i restavfall (%)	2,3	i.u.	2,2	i.u.	2,5	2,15	i.u.		i.u.	
Kommunalt avfall till materialåterv. inkl biologisk behandling (%)	32	33	33	34	30	45	3	4	80%	65%



Andel av uppkommet matavfall som beh. biologiskt gnm rötning (%)	23	28	33	35	40	50	2	2	67%	63%
Materialåtervinning grovavfall (%)	25,1	23,8	i.u.	i.u.	-	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
Andel farligt avfall, inkl batterier och elavfall, i restavfall (%)	0,35	i.u.	0,40	i.u.	0,41	0,18	i.u.	5	i.u.	60%
Antal skräp/10m2 i stadsmiljö	7,06	i.u.	3,89	i.u.	i.u.	5	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
Upplevelse nedskräpning under det senaste året. Andel i % som anger att nedskräpning är ett ganska stort eller ett stort problem.	35	40	36	32	34	Minskan de trend	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
Tot årskostn kommunalt avfall inkl slam (kr/person)	822	902	912	951	997	25% bäst	3	4	14%	12%